

BOKSAMTAL

Fiktion eller fakta

Genre Novell roman dikt (lyrik, poesi) brev artikel forskningsrapport etc

Blandning av genrer

Kronotop - tid och rum

När utspelas berättelsen? Över hur lång tid?

Var utspelas berättelsen? På ett ställe, eller flera?

Kronologi – tidsföljd

Berättas historien från början till slut? Börjar den mitt i, eller kanske i slutet? Tillbakablickar?

Den dramatiska kurvan:

Anslag (inledning), presentation, konflikt, peripeti (vändpunkt, omkastning, dramatik),

upplösning, avslutning

Ramberättelse? Parallellhandling?

Protagonist – huvudperson eller -personer

Vem är berättelsens centrum? En eller flera personer? En familj? (Eller något annat?)

Antagonist – motståndare till huvudpersonen som gestaltar konflikter och driver handlingen framåt

Berätta om några av personerna!

Perspektiv – ur vems perspektiv berättas historien?

Ett eller flera perspektiv? Berättat i första person (jag, vi) eller i tredje (han, hon, de)?

Allvetande berättare? Unreliable narrator (opålitlig berättarröst)?

Användande av direkt och indirekt tal Direkt tal (exakt vad någon säger): ”Hej”, viskade han hest, ”hur mår du?” Indirekt tal: Med ett hest viskande frågade han hur jag mårde.

Direkt tal ger ett långsammare tempo och kan skapa känsla av närhet. Samtidigt kan det skapa irritation för att ”inget händer”. Används ibland för att läsaren ska förstå att något sägs ’mellan raderna’, dvs att de som talar döljer något eller menar något annat.

Närhet och distans

Närhet (miljö, tid och personer läsaren kan identifiera sig med) kan öka läsarens identifikation men även distans i tid och/eller rum kan öka närheten i känsla vad gäller läsarens förmåga att med öppet sinne ta till sig berättelsen och förknippa den med sina egna känslor och erfarenheter. (Verfremdungseffekt; jfr Brecht)

Lyckas författaren skapa identifikation – lever du som läsare dig in i berättelsen, kan du känna med personerna?

Förebådande Något som visas eller berättas i början av boken skapar förväntningar på vad som ska hända. Förebådande kan även vara falska villospår – red herring

Gestaltning

Miljöbeskrivning – hur ser det ut? Syn, hörsel, doft, känsel, smakupplevelser. Jfr: Det blir nog god mat idag. /Doften av senap och smörstekta lökringar och åsynen av de lustigt formade blåa servetterna i de höga kristallglasen gjorde att han genomförs av en rysning av välbehag inför den kommande måltiden.

Personbeskrivning. Jfr: Det var en gång en gubbe som bodde på ett ålderdomshem. Han hade keps och hatade måsar. / ”Upp med sig Orvar Andersson! En ny dag väntar.” Fröken

Lööfgren smällde ilsket uppfostrand med kepsen mot sängkanten. Orvars keps, som han fick

gratis hos Lantmännen sommaren 1991. ”Herr Andersson vet mycket väl att Hitchcock film inte var på riktigt.” ”Krakrahahaha”, svarade måsarna på Bygg-Görans skorsten.

Allusion; anspelning på annan text eller händelse.

Bildspråk: Liknelser (’som’), symboler, metaforer.

Kanske handlar texten ”egentligen” om något annat? Eller om något annat också, så att slutsatser t ex kan dras om nutiden av texter som utspelar sig i dåtiden eller framtiden? (Jämför historiebruk.) Detta är vanligt vid censur, men även annars.

Författaren Biografi – erfarenheter, åsikter Budskap Tendens

VEM säger VAD till VEM och HUR och VARFÖR?

Se även

Retoriska stilmedel